

NATURENS EGET AFFALD

Naturen har bearbejdet sit eget affald gennem millioner af år. Der er udviklet et naturligt kredsløb, hvor døde dyr og planter bliver spist, nedbrudt og genbrugt til at skabe nyt liv.

Man kalder affald fra levende ting for organisk affald.

Blade, små grene, plantedele og døde dyr får ikke lov til at ligge længe. Det er nemlig dejlig mad for milliarder af små dyr, svampe og bakterier.

Bænkebidere, regnorme, mider, springhaler og mange andre små-dyr elsker bladene. Døde dyr er guf for ådselsbiller, mider og maddiker.

Det nedbrudte materiale kaldes for humus. Humus findes i jordens øverste lag, og jo mere humus, der er i jorden, jo mørkere er den. Hvis du har prøvet at grave et stykke ned i en blød skovbund eller stået med hænderne dybt begravet i en pose med fugtig plantemuld, har du været i tæt kontakt med masser af humus.

Livet i et spadestik

I kan finde masser af dyr ved at grave en spadefuld jord op og fordele den i en hvid bakke. Brug fingrene til at findele jorden og finde nogle af de forskellige dyr, der gemmer sig. Brug en lup til at kigge nærmere på dyrene og opslagsbøger til at finde ud af, hvad det er for nogen.

I kan komme endnu tættere på med en stereolup. I stereoluppen kan I se detaljer på de lidt større dyr og få øje på de dyr, I ikke kan se med det blotte øje. I kan prøve at opløse lidt af jorden i vand, inden I lægger det under stereoluppen. Hvis I skal se bakterier og de encellede dyr, skal I måske bruge et mikroskop, som kan forstørre endnu mere end stereoluppen.

I en økologisk dyrket jord vil der være flere organismer i jorden end i en jord, der ikke er dyrket økologisk. Hvorfor tror I, det er sådan? Prøv at tage et

spadestik inde i skoven eller ved stranden og se, om det er andre dyr, der dukker op der.

Lidt mere om blade

Uden bladene er træerne bedre rustet mod vinterens kulde, manglende lys og udtørring.

Træerne tømmer bladene for vigtige sukkerstoffer og næringsstoffer, og trækker stofferne ind i kviste, grene og nye knopper. Nogle træer behøver ikke at trække så mange af stofferne væk. Det er fordi, træerne vokser på god jord eller samarbejder med bakterier, der kan skaffe næringsstoffer fra luften. Derfor er bladene fra for eksempel ask, hylde, hassel og rødeltit stadig grønne, når de falder ned. Jo mindre næring, træerne har trukket ind fra bladene – jo mere er der til nedbryderne på jorden.

Bladaffald i mange farver

I bladet er der fire slags farvestof med mærkelige navne: klorofyl (grønne farver), carotenoider (gule og gyldne farver), tanniner (garvestoffer i brune farver) og nogle gange anthocyaniner (røde og orange farver). Bladene trækker først de grønne farver ind og til sidst garvestofferne.

Lav bladskeletter

Et blad består af bladvævet og ledningsstrenger. Det er ledningsstrengene, som er bladets "blodårer", som leder vand og næring rundt i bladene. Ledningsstrengene bærer også selve bladet. Man kan sige, at de er bladets skelet.

Dyr og andre nedbrydere tager bladvævet først, da det er lettest at fordøje, og der er flest næringsstoffer i bladvævet. Det er ganske let og meget flot at rense et blad, så kun skelettet står tilbage som en forgrenet silhuet. Saml nogle forskellige smukke og hele blade, som træerne har ladet falde på jorden.

Blade skal simre i en gryde i en times tid i kogende vand. Husk at få en voksen til at hjælpe til. Herefter lader I bladene ligge i vandet i en uges tid. Nu kan bladvævet forsigtigt fjernes med en pensel. Når alt bladvævet er væk, tørres bladskelettet under pres mellem et par aviser. Læg en tung bog ovenpå. Når I har presset bladskeletterne, kan I lime dem op på et stykke karton, måske sammen med nogle hele, tørrede blade i flotte farver, så I får en flot collage.

